

Joanna Wnęk-Gozdek¹

Anna Włoch²

Łukasz Tomczyk³

Międzynarodowy projekt badawczy DANUBE (Development of new andragogical diagnostic approaches and interventions of the adult docility phenomenon) Erasmus+ Komunikat z badań

Jedną z fundamentalnych kompetencji przyszłości jest zdolność ustawicznego uczenia się. Nie da się przewidzieć, jakie wymagania będzie stawiał przed człowiekiem świat za kilka, kilkanaście lat. Wszelkie badania w tym zakresie mają charakter badań prognostycznych, a uzyskiwane wyniki są obarczone sporym ryzykiem (Karpiński, 2001; Kwiatkowski, 2018). Edukacja przygotowująca do przyszłości powinna opierać się w głównej mierze na takich wartościach, jak: *otwartość, elastyczność, dostępność, dopasowanie do potrzeb*. Istotniejsza okazuje się *otwartość, elastyczność, dostępność i dopasowanie do potrzeb, wymiennność i umowność ról, aktywność, autentyczność czy zaangażowanie, decydujące o jakości relacji uczestników procesów nauczania i ich wynikach* (Wasyluk i in., 2020, s. 7). Zaangażowanie jednostki w proces uczenia się zależy od wielu indywidualnych czynników. Jednym z nich jest gotowość do uczenia się, stawiania sobie celów i realizowania ich. Instytucje Unii Europejskiej podejmują liczne działania na rzecz rozwoju i wspieranie edukacji ustawicznej. 29 listopada

1 Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, e-mail: joanna.wnek-gozdek@up.krakow.pl

2 Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, e-mail: anna.wloch@up.krakow.pl

3 Uniwersytet Jagielloński, e-mail: lukasz.tomczyk@uj.edu.pl

2021 roku Rada Unii Europejskiej przyjęła rezolucję dotyczącą nowej agendy w zakresie uczenia się dorosłych na lata 2021–2030. Jednym z priorytetowych działań jest zwiększenie udziału dorosłych w zakresie uczeniu się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego: *Do 2025 r. odsetek osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyły w uczeniu się, powinien wynosić co najmniej 47%. Do 2030 r. odsetek osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczestniczyły w uczeniu się, powinien wynosić co najmniej 60%* (Rada Unii Europejskiej, 2021, s. 24). Powyższe cele mają strategiczne znaczenie, gdyż *uczenie się dorosłych odgrywa kluczową rolę w reagowaniu na obecne i przyszłe wyzwania i możliwości życiowe i zawodowe i prowadzi w konsekwencji do powstania zrównoważonych społeczności* (Rada Unii Europejskiej, 2021, s. 8).

Dotychczasowe dane dotyczące uczestnictwa w edukacji dorosłych nie napawają optymizmem. W 2019 roku średnia unijna dotycząca osób dorosłych w wieku 25–64 lat, które w ciągu czterech tygodni poprzedzających badanie uczestniczyły w uczeniu się dorosłych, wynosiła zaledwie 10,8% (Education and Training Monitor, 2020). W sprawozdaniu Eurydice z 2021 roku można przeczytać, że mniej więcej co piąta osoba dorosła w UE nie uzyskała wykształcenia na poziomie średnim II stopnia.

W państwach członkowskich Unii Europejskiej funkcjonują różne modele uczenia się dorosłych. Determinują je takie czynniki jak: krajowe, regionalne i lokalne potrzeby, warunki, prowadzone polityki, strategie i tradycje. Te indywidualne uwarunkowania przekładają się na udział osób dorosłych w edukacji. Jak wynika z prowadzonych statystyk, najwyższy odsetek dorosłych uczących się występuje w krajach skandynawskich, a najniższy w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, w tym w Polsce. To co łączy poszczególne państwa to fakt, że większość działań w zakresie uczenia się dorosłych odbywa się w ramach edukacji pozaformalnej (Eurydice, 2021). W związku z tym w poszczególnych krajach podejmowane są inicjatywy mające na celu zapewnianie wszystkim grupom społecznym warunków sprzyjających podnoszeniu posiadanych kwalifikacji, uzupełnianiu lub zdobywaniu nowych. Jednym z nich jest wzmocnienie poziomu gotowości do uczenia się u dorosłych. Muszą oni zdawać sobie sprawę, dlaczego powinni podjąć dalsze aktywności edukacyjne (Knowles, Holton III, Swanson, 2005).

Przykładem działań w zakresie rozwijania gotowości do uczenia się dorosłych jest, realizowany od 1 września 2020 roku do 31 sierpnia 2023 roku, międzynarodowy projekt badawczy DANUBE (Development of new andragogical diagnostic approaches and interventions of the adult docility phenomenon), finansowany ze środków programu Erasmus+ (2020-1-SK01-KA204-078313). Zespół badawczy tworzą badacze ze Słowacji (Uniwersytet Macieja Bela w Bańskiej-Bystrzycy), Czech (Uniwersytet Tomasza Baty w Zlinie), Polski (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), Serbii (Uniwersytet w Nowym Sadzie) oraz Finlandii (University of Eastern Finland - Itä-Suomen Yliopisto, Joensuu). Projekt koordynują Zuzana Neupauer, Martin Schubert, Ivan Pavlov i Miroslav Kryston, reprezentujący Uniwer-

sytet Macieja Bela w Bańskiej-Bystrzycy. W skład polskiego zespołu wchodzi Joanna Wnęk-Gozdek, Łukasz Tomczyk, Anna Włoch, Artur Fabiś i Katarzyna Zaremba. W ramach projektu DANUBE zrealizowane są następujące zadania:

- Analiza wyników badań teoretycznych i diagnostycznych wybranych andragogów (Gavora i in., 2015; Jakešová & Kalenda, 2015; Jakesova i in., 2016).

- Opracowane przez partnerów ze Słowacji i Czech innowacyjne narzędzia, służące diagnozowaniu gotowości i potencjału edukacyjnego dorosłych w wieku od 18 do 65 lat. Narzędzie opierało się na dwóch wystandaryzowanych testach: Akademickiej Skali Motywacji AMS-28 (Vallerand i in., 1993) oraz Kwestionariuszu Samoregulacji SRQ-27 (Brown i in., 1999).

- Przetłumaczenie baterii testów z języka angielskiego na języki urzędowe krajów partnerskich projektu.

- Przeprowadzenie badań pilotażowych i naniesienie zebranych uwag.

- Przeprowadzenie badań właściwych wśród dorosłych uczestniczących zarówno w edukacji formalnej (w instytucjach szkolnictwa wyższego i szkołach dla dorosłych) jak i nieformalnej (w kursach doszkalających). Polskie narzędzie umieszczono na platformie: <https://evaluapp.com/p/402723f5-bcd9-4209-9f5d-2115ea61d46>.

- Analiza zebranego materiału i opracowanie zbiorczych danych pochodzących z testu do pomiaru poziomu gotowości do uczenia się, testu koncentracji w trakcie uczenia się, umiejętności reagowania na zakłócenia w procesie uczenia się, testu pamięci numerycznej, testu badającego poziom motywacji do uczenia się oraz umiejętności samoregulacji w trakcie procesu nabywania nowej wiedzy i umiejętności.

- Upowszechnienie wyników badań.

- Szkolenie dla edukatorów kadr nauczycieli osób dorosłych.

- Opracowanie rekomendacji dla praktyki andragogicznej i wydanie publikacji naukowej.

Efektem finalnym projektu będzie opracowanie programu interwencyjnego. W założeniu program ma mobilizować szeroko pojęty potencjał edukacyjny osób dorosłych oraz przygotowywać kadry nauczycieli osób dorosłych. Edukatorzy ci mają w specjalistyczny sposób wspierać osoby dorosłe w realizacji własnego potencjału w ramach edukacji pozaformalnej.

Projekt DANUBE wpisuje się w strategiczne cele proponowane przez instytucje unijne poszczególnym krajowym członkowskim. Ponadto przyczynia się do rozwoju wiedzy w zakresie andragogiki i pedagogiki porównawczej. A patrząc bardziej perspektywnie, innowacyjne rozwiązania wypracowane w ramach DANUBE będą użyteczne także dla środowisk zajmujących się edukacją i rozwojem potencjału osób starszych.

Bibliografia

Brown, J.M., Miller, W.R. & Lawendowski, L.A. (1999). The self-regulation questionnaire. W: Vande Creek L., Jackson T.L. (red.), *Innovations in clinical practice: A sourcebook* (ss. 281–292), Vol. 17. FL: Professional Resource Press/Professional Resource Exchange.

- Gavora, P., Jakešová, J., & Kalenda, J. (2015). The Czech Validation of the Self-regulation Questionnaire. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 171, 222–230. doi:10.1016/j.sbspro.2015.01.113
- Jakešová, J., & Kalenda, J. (2015). Self-regulated learning: Critical-realistic conceptualization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 178–189.
- Jakesova, J., Gavora, P., & Kalenda, J. (2016). Self-Regulation of Behaviour: Students Versus other Adults. *International Journal of Educational Psychology*, 5(1), 56–79. doi:10.17583/ijep.2016.1661
- Karpiński, A. (2001), *Studia nad przyszłością na świecie i w Polsce – doświadczenia i wnioski* W: „Polska 2000 Plus”, nr 2 (4), s. 9–23.
- Kwiatkowski S.M. (2018). *Kompetencje przyszłości*. Warszawa: Wydawnictwo FRSE.
- Knowles M.S., Holton III E.F., Swanson R.A. (2020). *The Adult Learner. The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. Routledge. Vallerand, R.J., Pelletier, L.G., Blais, M.R, Brière, N.M., Senécal, C. & Vallières, E.F., (1992). The Academic Motivation Scale: A Measure of Intrinsic, Extrinsic, and Amotivation in Education. *Educational and Psychological Measurement*, 52, 1003.

Netografia

- Education and Training Monitor 2020, *Teaching and learning in a digital age*, <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2020/en/chapters/chapter1.html> (11.09.2021).
- Rada Unii Europejskiej (2021). *Rezolucja Rady w sprawie nowej europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych na lata 2021–2030*, Dz.U. C 504 z 14.12.2021. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14485-2021-INIT/pl/pdf> (17.12.2021)
- Wasyłuk P., Kucner A., Pacewicz G., (2020). *Edukacja przyszłości. Raport*. Olsztyn: Uniwersytet Olsztyński-Mazurski, <http://www.uwm.edu.pl/trendy/gfx/raporty/EDUKACJA%20PRZYSZ%C5%81O%C5%9ACI%202020.pdf> (10.09.2021).